

Materiały wprowadzające do pracy w programie SolidWorks

Część 1

Autor materiałów
dr inż. Jerzy Domański
jdom@uwm.edu.pl

Materiały wykonane na zajęcia
z uczniami II LO w Olsztynie

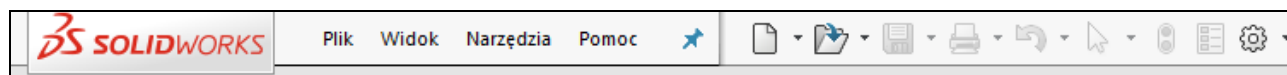
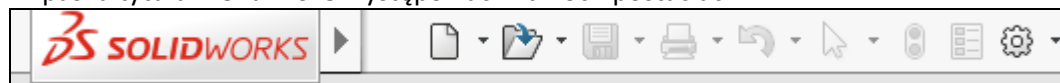
Spis treści

1. Podstawy pracy w programie SolidWorks.....	2
2. Ćwiczenia wprowadzające.....	10
3. Podstawy wykonywania dokumentacji płaskiej.	12
4. Przykłady modelowania części	14
5. Podstawy modelowania złożenia	16

1. Podstawy pracy w programie SolidWorks.

Po uruchomieniu programu **SolidWorks** pojawia się okno bez otwartego pliku.

W pasku tytułu menu może występować w dwóch postaciach:

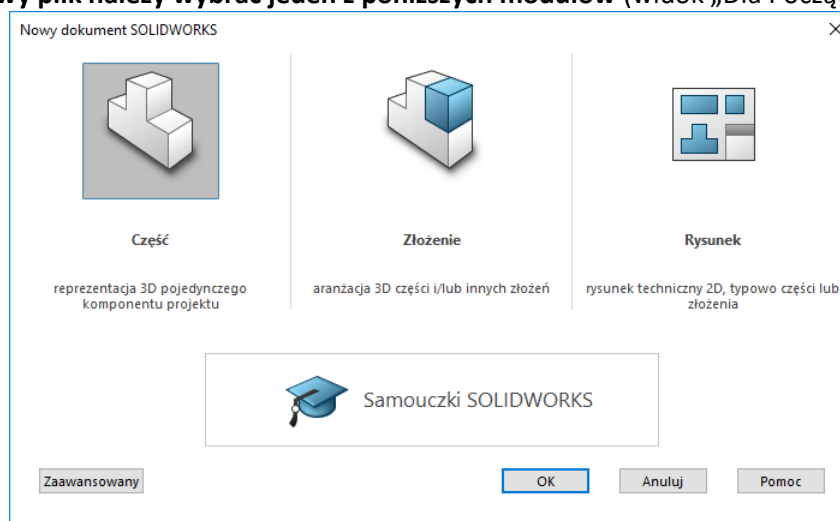

Pinezka niewciśnięta, element (menu, okno itp.) będzie ukrywany gdy wskaźnik myszy będzie poza elementem,

Pinezka wciśnięta, element będzie zawsze widoczny.

Uruchamiając nowy plik należy wybrać jeden z poniższych modułów (widok „Dla Początkujących”):

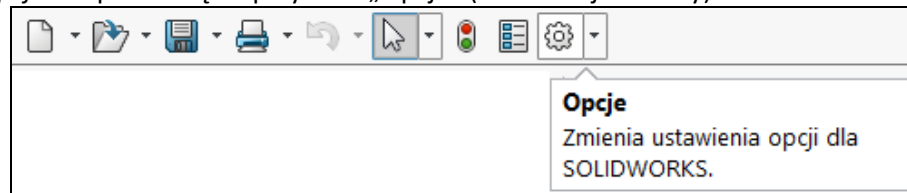
Moduły SolidWorks:

1. **Część** – moduł przeznaczony do projektowania części. Część może składać się z jednego lub wielu obiektów brytowych. W module część można wykonywać również części blaszane (z możliwością rozwinięcia blach), konstrukcje złożone z kształtowników znormalizowanych w ramach konstrukcji spawanej. Istnieje również możliwość modelowania za pomocą powierzchni.
2. **Złożenie** – moduł przeznaczony do wykonywania zespołu złożonego z kilku części. W module złożenie można wykonywać analizę poprawności złożenia (np. sprawdzenie przenikania części, analiza możliwości ruchu mechanizmu). W przypadku posiadania programu z odpowiednimi dodatkami można przeprowadzić analizę kinematyczną i dynamiczną projektowanego złożenia.
3. **Rysunek** – moduł przeznaczony do wykonywania dokumentacji technicznej przeznaczonej do wydruku. Rysunki zazwyczaj wykonywane są na podstawie modeli części lub złożeń, ale mogą być również wykonywane bezpośrednio w module rysunek. Na podstawie modelu części lub złożenia można wykonywać przekroje, wyrwania, zestawienia części itd.

Po uruchomieniu dowolnego modułu otwierany jest nowy plik. Jego wygląd różni się w zależności od uruchomionego modułu.

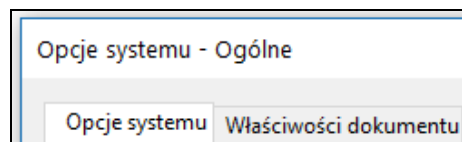
Opcje programu

Ustawienia programu SolidWorks mogą być zmieniane w oknie dialogowym Opcje, wywoływanym z menu *Narzędzia* -> *Opcje* lub po kliknięciu przycisku „Opcje” (bez rozwijania listy).

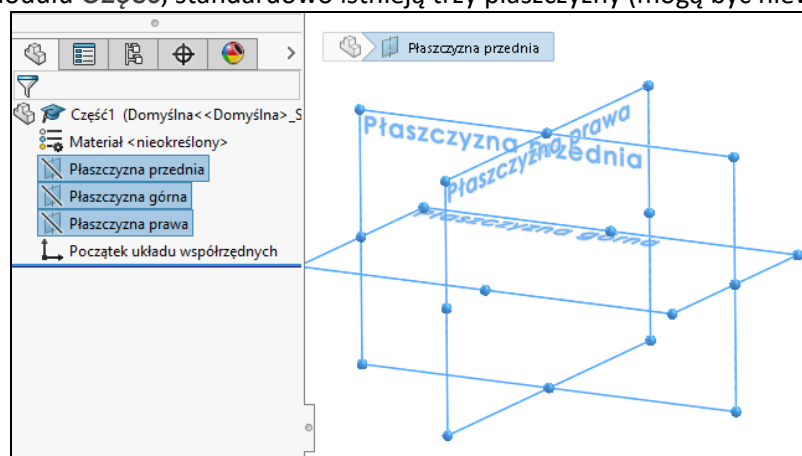

Okno Opcje podzielone jest na dwie karty:

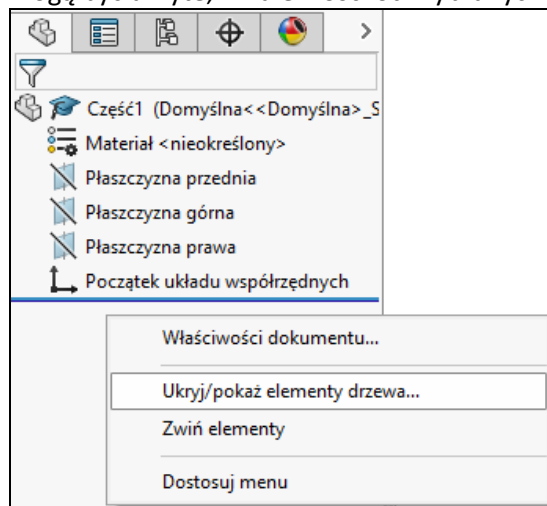
1. *Opcje systemu* – dotyczą ustawień ogólnych programu, takich jak lokalizacje plików szablonów, kolorystyka obszarów roboczych, język programu (standardowo jest dostępny również język angielski). Ustawienie w obszarze systemu dotyczą wszystkich otwartych plików.
2. *Opcje dokumentu* – dotyczą jednego otwartego dokumentu. Można zmienić np. standard projektowania, jednostki, czcionkę notatek i wymiarów itp.

Po uruchomieniu modułu *Część*, standardowo istnieją trzy płaszczyzny (mogą być niewidoczne).

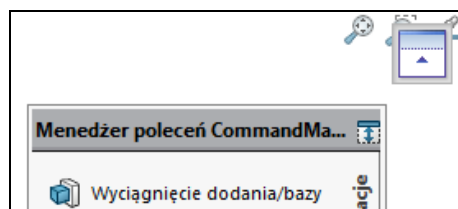
Elementy drzewa przeglądarki mogą być ukryte, w zależności od wybranych opcji:

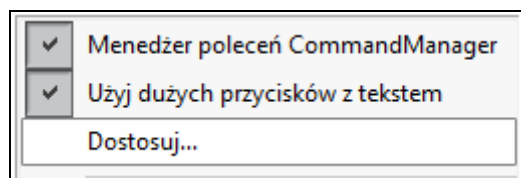
Podstawowe skróty klawiaturowe oraz zmiana widoku okna modelu

Obracanie rolką myszy	Powiększanie lub zmniejszanie widoku modelu
Ruch myszą z wciśniętym środkowym klawiszem	Obracanie modelu
Kliknięcie lewym klawiszem myszy w płaską ścianę bryły	Ustawia ścianę modelu równoległą do ekranu
SPACJA	Wyświetla okno orientacji widoków, „Normalny do” przydatny przy ustawianiu szkicu w trakcie rysowania
Klawisze strzałek na klawiaturze	Obracanie widoku o kąt określony w OPCJACH
Shift + Klawisze strzałek na klawiaturze	Obracanie widoku o kąt 90°
CTRL + środkowy klawisz myszy	Przemieszczanie widoku bez zmiany powiększenia
Shift + środkowy klawisz myszy	Powiększanie widoku podczas ruchu myszą
F	Klawisz „F”, dopasowuje powiększenie, aby wszystkie elementy modelu/szkicu były widoczne
F5	Przełącza widoczność filtrów wyboru
X	Włącza/wyłącza filtr wyboru ścian, jeżeli włączony filtr ścian nie można wybrać innych elementów, np. krawędzi
G	Szkło powiększające
Delete	Usuń

W przypadku zmiany położenia „Menedżera poleceń” (w wyniku przeciągnięcia myszą) powrót do poprzedniego położenia można wykonać poprzez przeciągnięcie „Menedżera poleceń” na prostokątną ikonę (rysunek poniżej):

Podstawowa zmiana widoku pasków poleceń może być osiągnięta poprzez wybór dwóch opcji z menu wyświetlanego po kliknięciu prawym klawiszem myszy w dowolny przycisk (NIE ZMIENIAĆ NA ZAJĘCIACH)

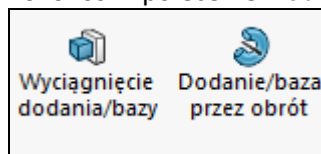
Widoczność elementów konstrukcyjnych (płaszczyzny, osie, szkice itd.)

Element (np. płaszczyzna) jest widoczny na ekranie jeżeli są spełnione dwa warunki:

1. W drzewie przeglądarki element ma właściwość *Widoczny*,
2. W menu *Widok* ustawiona jest widoczność danego elementu.

Istnieją dwie podstawowe metody tworzenia pierwszej bryły modelu:

1. Wykonanie bryły poprzez wyciągnięcie – polecenie *Wyciągnięcie dodania/bazy*,
2. Wykonanie bryły poprzez obrót wokół osi – polecenie *Dodanie/baza przez obrót*,

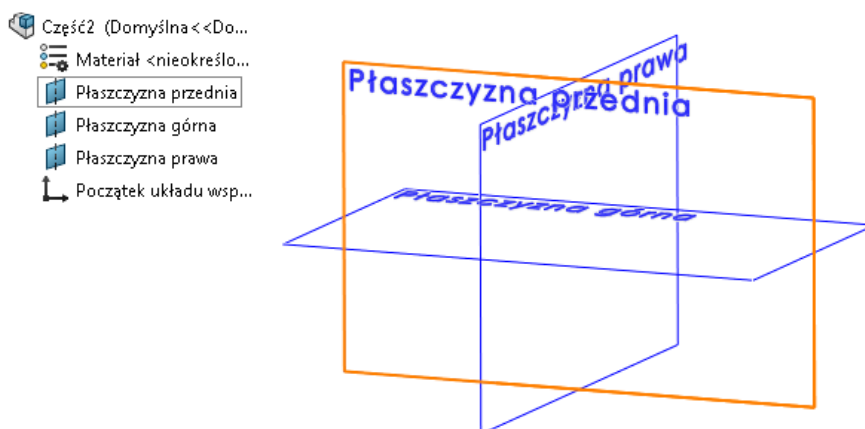

W trakcie wykonywania modelu pierwszej bryły polecenia mogą być wydawane w dwóch różnych kolejnościach:

1. Najpierw utworzenie szkicu i wydanie polecenia wykonywania bryły (po wykonaniu szkicu można wyciągnąć szkic lub obrócić, nie ma konieczności wychodzenia ze szkicu),
2. Wydanie polecenia wykonywania bryły (w jednym ze sposobów), wskazanie płaszczyzny i wykonanie szkicu. Po wykonaniu szkicu należy szkic zatwierdzić i program automatycznie przejdzie do tworzenia bryły metodą uprzednio wybraną.

W przypadku, gdy jako pierwsze klikniemy polecenie wykonywania bryły, wówczas należy wybrać płaszczyznę szkicu. Płaszczyznę można wybrać na dwa sposoby:

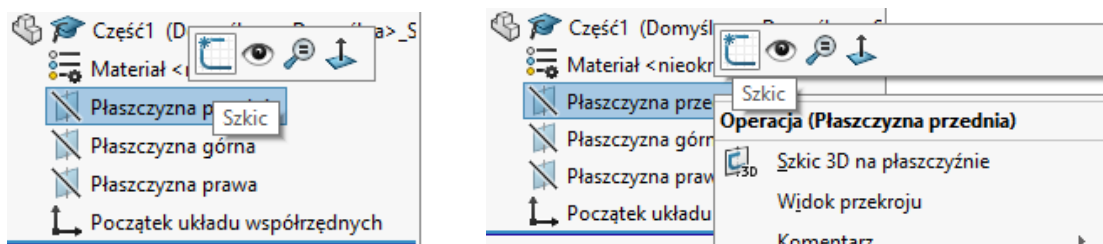
1. Klikając graficzną reprezentację płaszczyzny w oknie modelu (jak na rysunku poniżej),
2. Klikając ikonę płaszczyzny, po rozwinięciu drzewa, które pojawi się w lewym górnym rogu obszaru modelu.

Tworzenie nowego szkicu 2D (dwuwymiarowego)

Nowy szkic może powstać na płaszczyźnie konstrukcyjnej lub na płaskiej ścianie bryły.

Kliknąć lewym klawiszem (krótkie menu) myszy w płaszczyznę lub prawym klawiszem (dłuższe menu na drzewie i kliknąć ikonę *Szkic* (NIE wybierać *Szkic 3D na płaszczyźnie*):

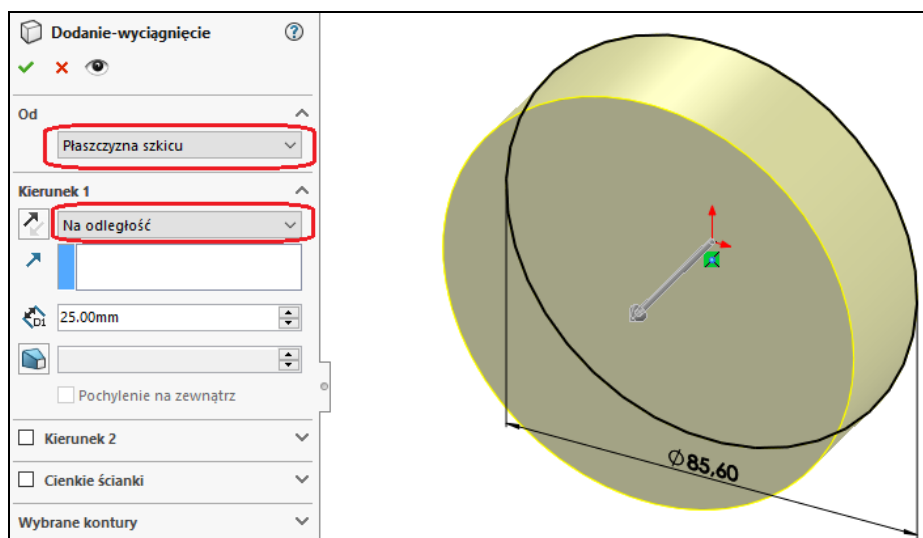
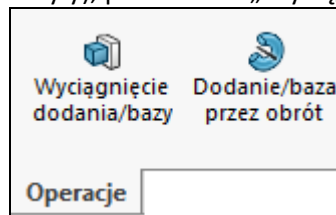

Narysować okrąg zaczynając od środka układu współrzędnych, zapoznać się z elementami programu.

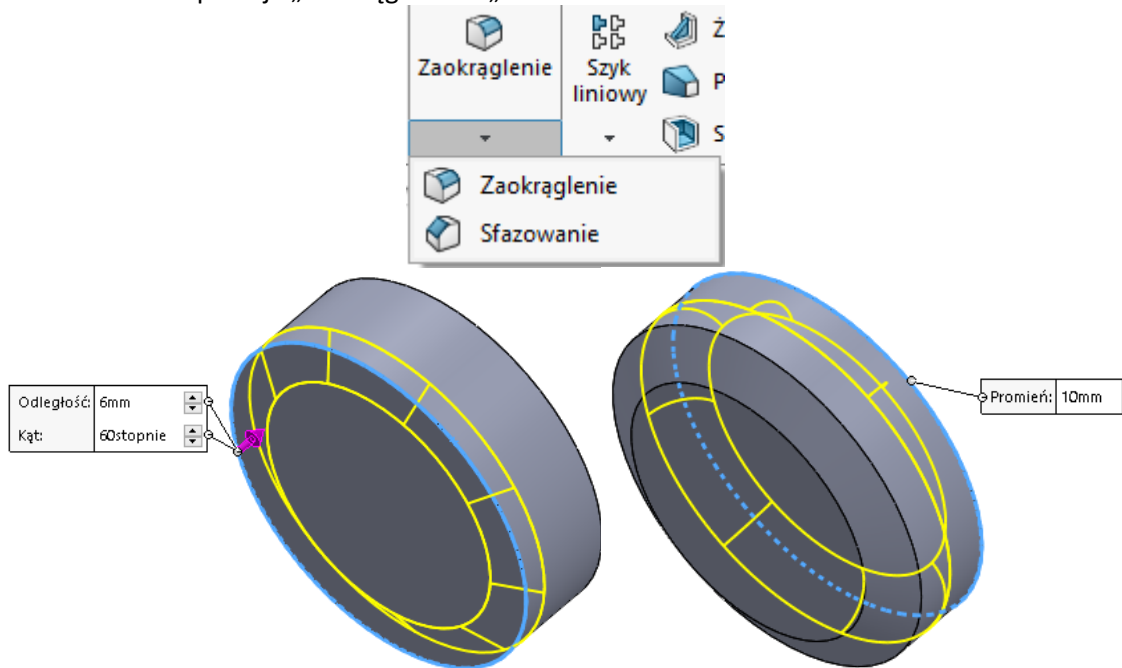
Zwymiarować okrąg wymiarem inteligentnym:

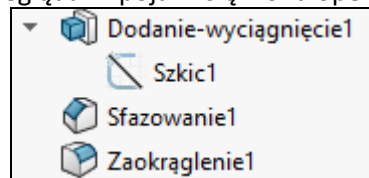
Wykonać wyciągnięcie szkicu (tworzenie bryły), poleceniem „Wyciągnięcie dodania/bazy”:

Wykonać dodatkowe operacje „Zaokrąglenie” i „Sfazowanie”:

Po wykonaniu operacji na drzewie przeglądarki pojawi się ikona operacji:

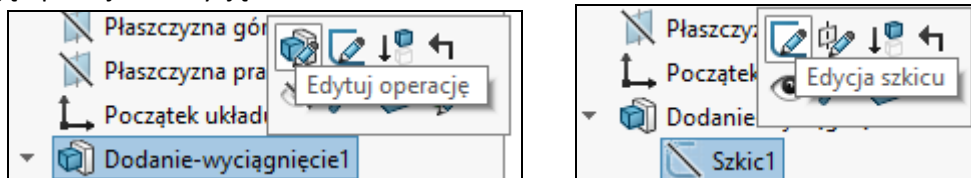

EDYCJA MODELU (edycja oznacza zmianę modelu, np. zmianę wymiarów).

Edycję można wykonywać na dwa sposoby:

1. Edycja operacji lub szkicu,

Kliknąć lewym klawiszem myszy w ikonę operacji lub szkicu i wybrać odpowiednio:
edycję operacji lub edycję szkicu:

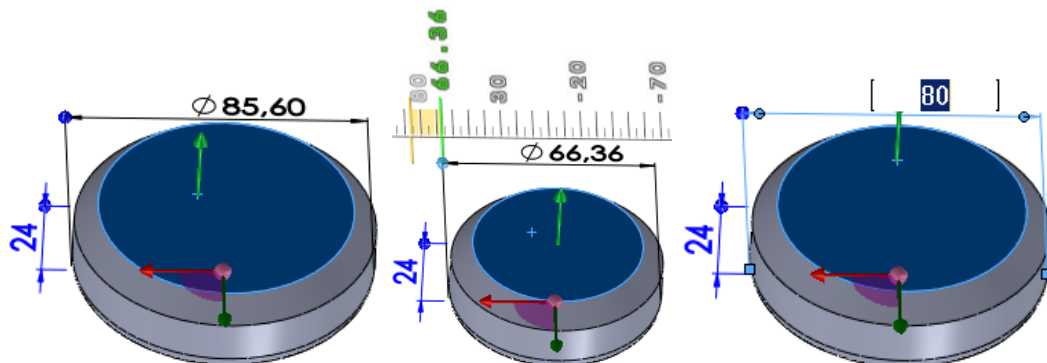
2. Edycja modelu po wyświetleniu wymiarów bezpośrednio w obszarze modelu.

Dostęp do wymiarów uzależniony jest od włączenia/wyłączenia trybu pracy „Instat3D”. Polecenie na pasku „Operacje”:

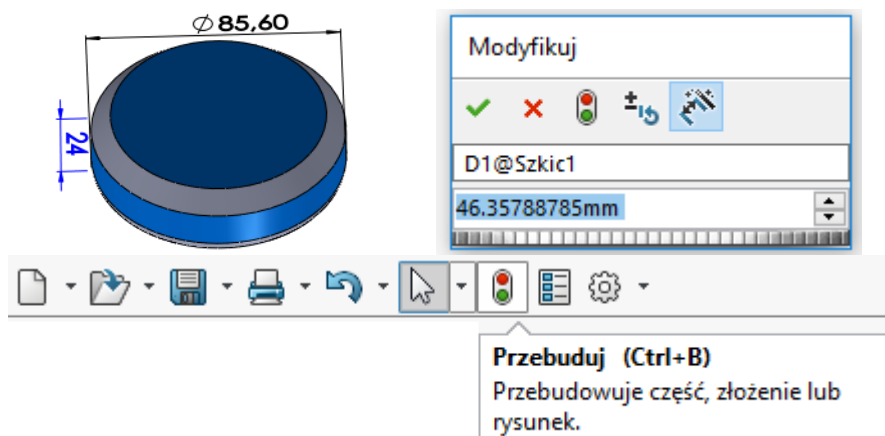

Tryby pracy programu:

1. **Instant3D włączony** – dostęp do wymiarów operacji bezpośredni, po jednokrotnym kliknięciu w bryłę pojawiają się wymiary dostępne w danej operacji. Przeciągając za uchwyty przy wymiarach lub strzałki przy powierzchniach można zmieniać wymiary. Pojedyncze kliknięcie w wymiar edytuje go, po wpisaniu nowej wartości zatwierdzenie Enterem powoduje zmianę modelu.

2. **Instant3D wyłączony** – dostęp do wymiarów operacji po dwukrotnym kliknięciu w bryłę. Brak uchwytów przy wymiarach. Podwójne kliknięcie w wymiar edytuje go, po wpisaniu nowej wartości zatwierdzenie Enterem nie powoduje zmiany modelu. Zmiana geometrii modelu następuje po wydaniu polecenia „Przebuduj”.

Ikony szkicu mogą wyglądać następująco:

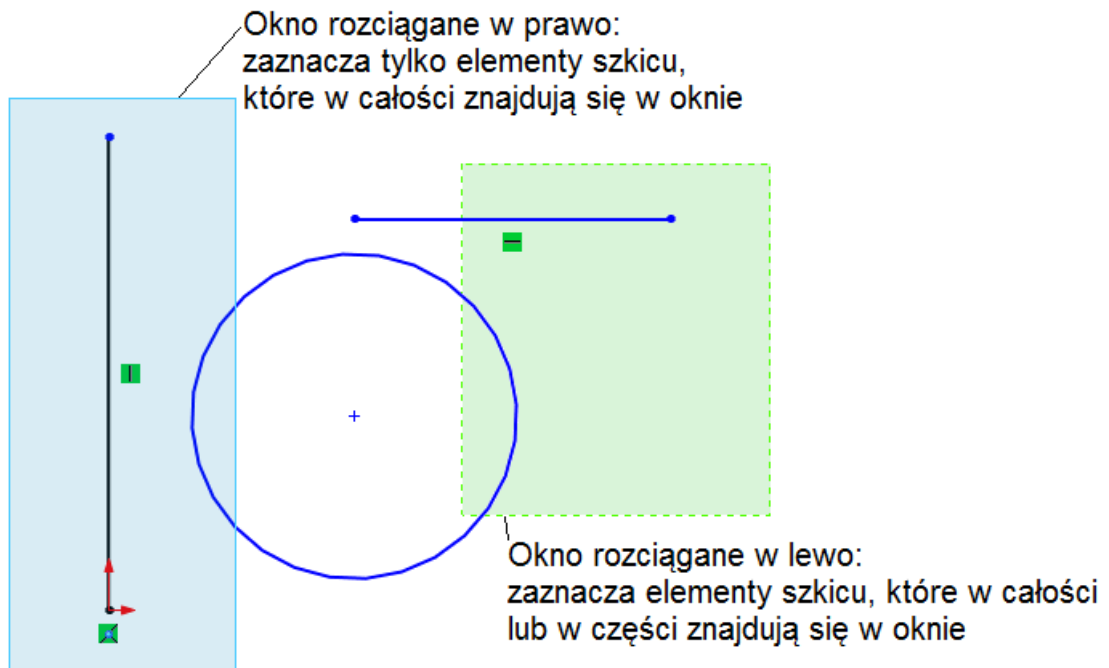
 Szkic1	szkic prawidłowy. <u>Brak błędów.</u>
 (-) Szkic1	szkic w którym brakuje wymiaru/wymiarów lub relacji (minus w nawiasie), <u>DUŻY BŁĄD.</u>
 Szkic1	szkic, w którym wybrano fragment szkicu do wyciągnięcia. <u>Brak błędów.</u>
 Szkic1	szkic współdzielony, tzn. co najmniej dwie operacje zostały wykonane z jednego szkicu. <u>Brak błędów.</u>
 ! Szkic1	szkic zawierający błąd, np. relacja szkicu do nieistniejącej już geometrii, <u>BŁĄD.</u>
 ! (+) Szkic1	szkic z nadmierną liczbą wymiarów lub relacji, <u>BŁĄD.</u>

Zaznaczanie elementów szkicu

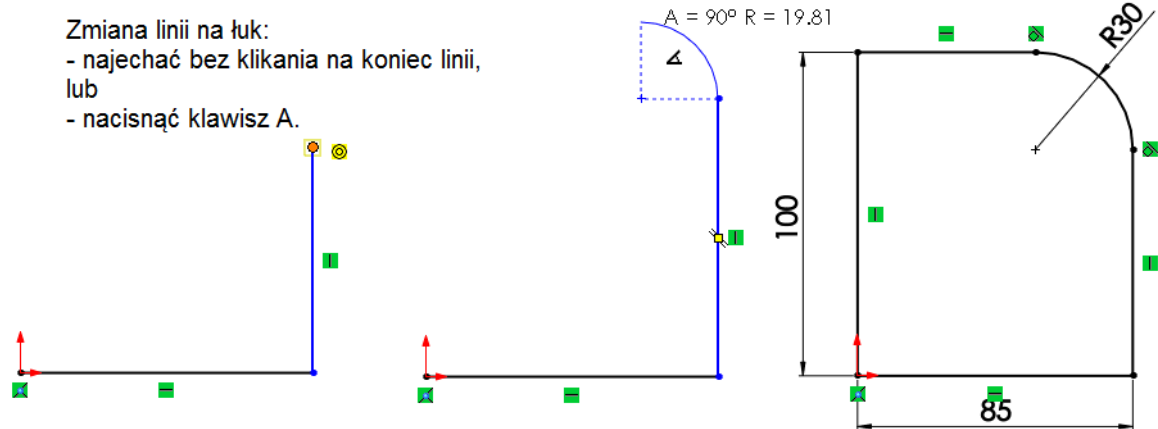
Istnieją dwie metody zaznaczania elementów (linie, łuki, okręgi itp.) szkicu:

1. Trzymając wciśnięty CTRL klikając w elementy zaznaczamy kolejne (dodajemy do kolekcji), np. w celu skasowania klawiszem DELETE,
2. Oknem rozciągającym za pomocą myszy (oczywiście w czasie zaznaczania program nie może być w trakcie wykonywania innego polecenia). Zaznaczanie oknem ma dwie opcje, rysunek poniżej:

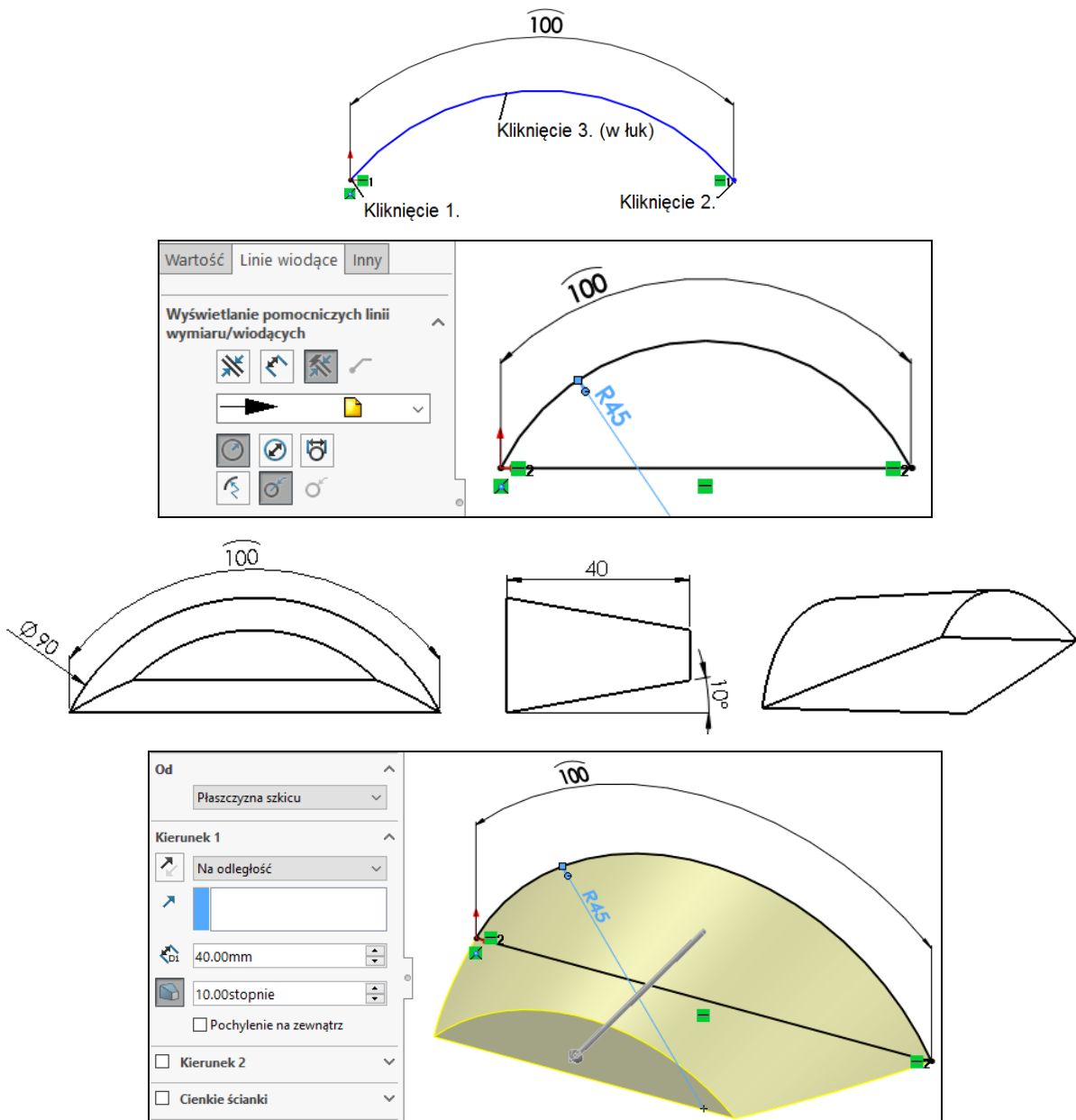

2. Ćwiczenia wprowadzające

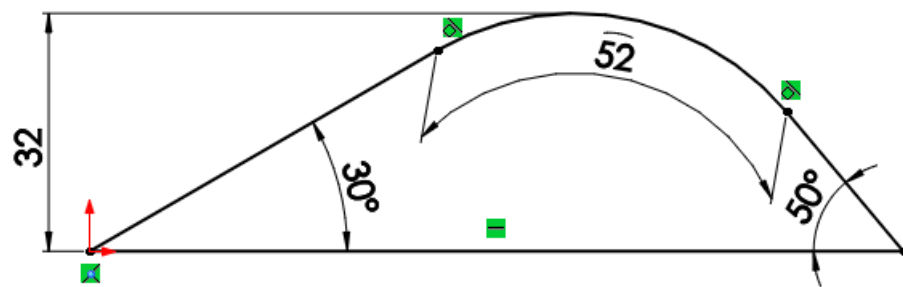
ĆWICZENIE: Wykonać bryłę o grubości 25 mm z poniższego szkicu.

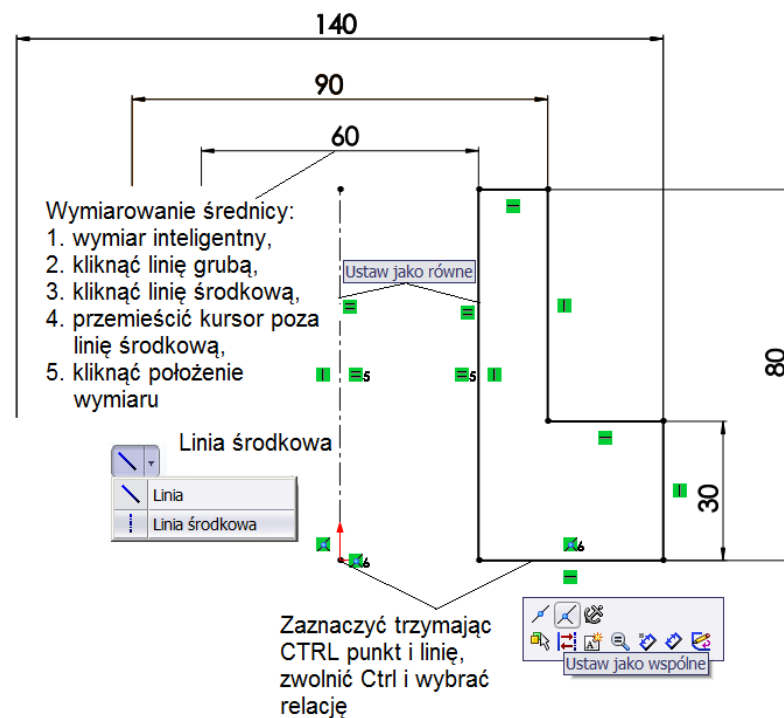
ĆWICZENIE: Wykonać poniższy model, poniżej wymiarowanie łuku i zmiana promienia na średnicę.

ĆWICZENIE: Wykonać poniższy szkic. Wysokość 32 wymiarowana z zastosowaniem Shift.

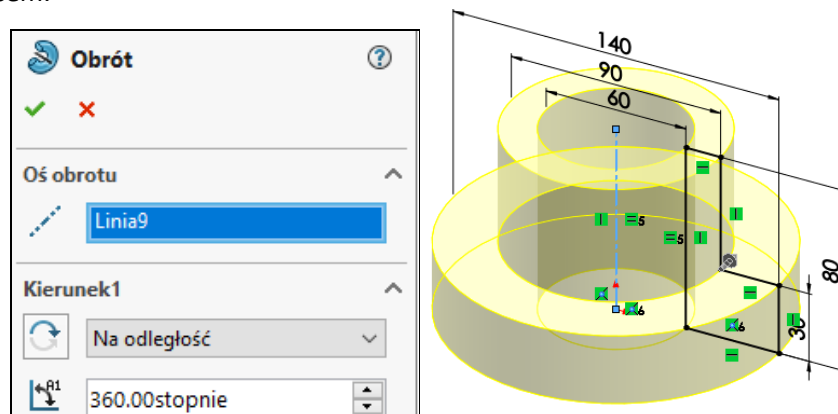

Model oparty na obrocie szkicu (w celu wymiarowania średnic powstałych z obrotu, należy narysować linię środkową)

Relacje (zwane również więzami) to zależności między elementami szkicu. Relacje dzielimy na dwie grupy:

1. geometryczne – zależności wzajemne między elementami szkicu lub elementem szkicu a geometrią bryły, przykłady to: równość, równoległość, styczność, symetria, punkt środkowy.
2. matematyczne – zależności między wymiarami szkicu ustalone za pomocą równań generowanych poza szkicem.

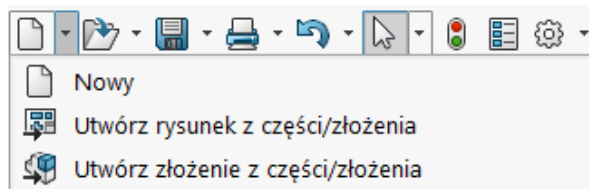
UWAGA: jeżeli w szkicu jest tylko jedna linia środkowa, wówczas linia ta automatycznie jest osią obrotu, można wybrać jednak inną linię.

3. Podstawy wykonywania dokumentacji płaskiej.

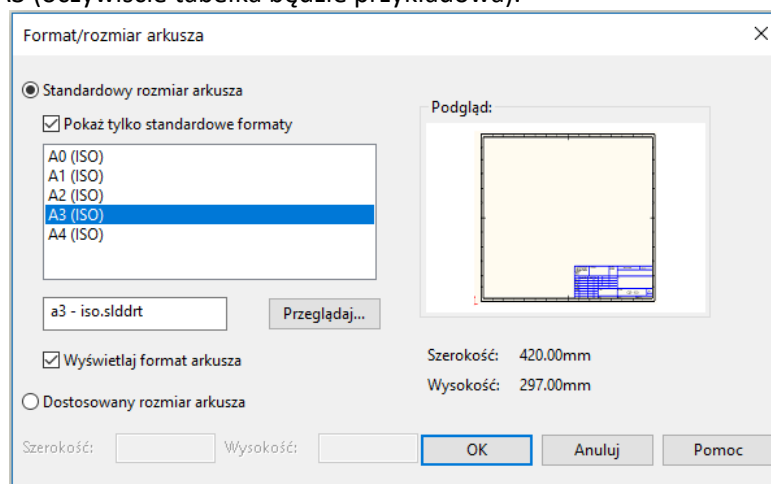
Na tym etapie zostanie zaprezentowany jedynie sposób „jak zacząć”.

Dokument modelu, którego dokumentację chcemy wykonać, musi zostać zapisany.

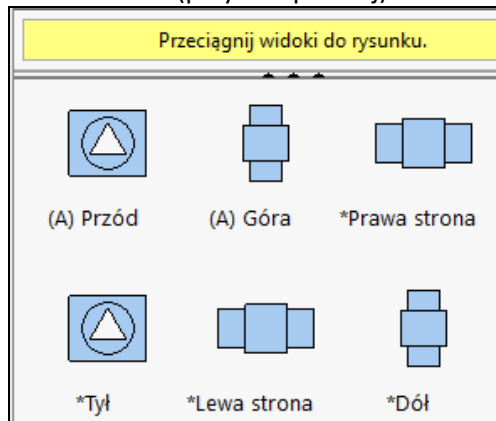
Tworzenie nowego rysunku płaskiego (jeden ze sposobów) – rozwinąć opcje polecenie „Nowy” i wybrać „Utwórz rysunek z części/złożenia”:

Wybrać format, np. A3 (oczywiście tabelka będzie przykładowa).

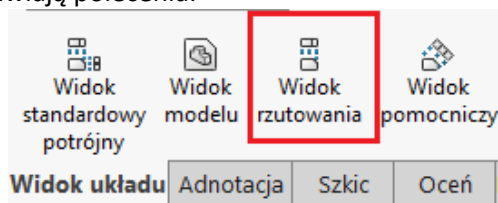

W „Okienku zadań” pojawi się paleta widoków (przykład poniżej):

Wybrać widok „Przód” i przeciągnąć na obszar rysunku.

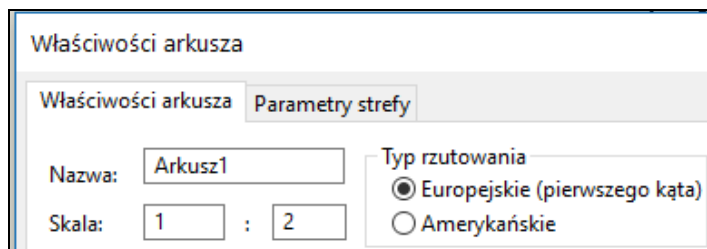
Wykonanie więcej rzutów umożliwiają polecenia:

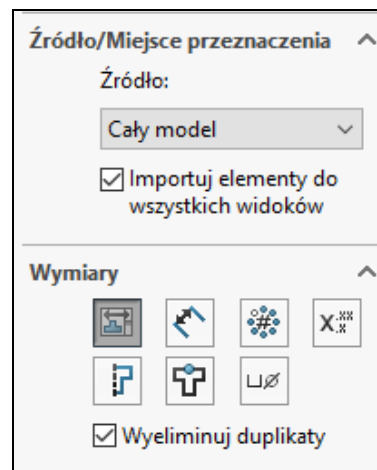
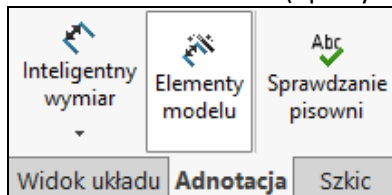
Zmiana skali oraz metody rzutowania – kliknąć prawym klawiszem myszy w „papier” rysunku i wybrać

„Właściwości” Właściwości...

Ustawić skalę oraz europejski typ rzutowania (fragment okna):

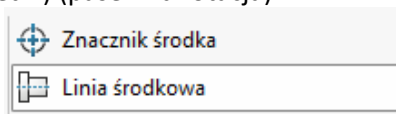

Pobieranie elementów modelu (np. wymiarów):

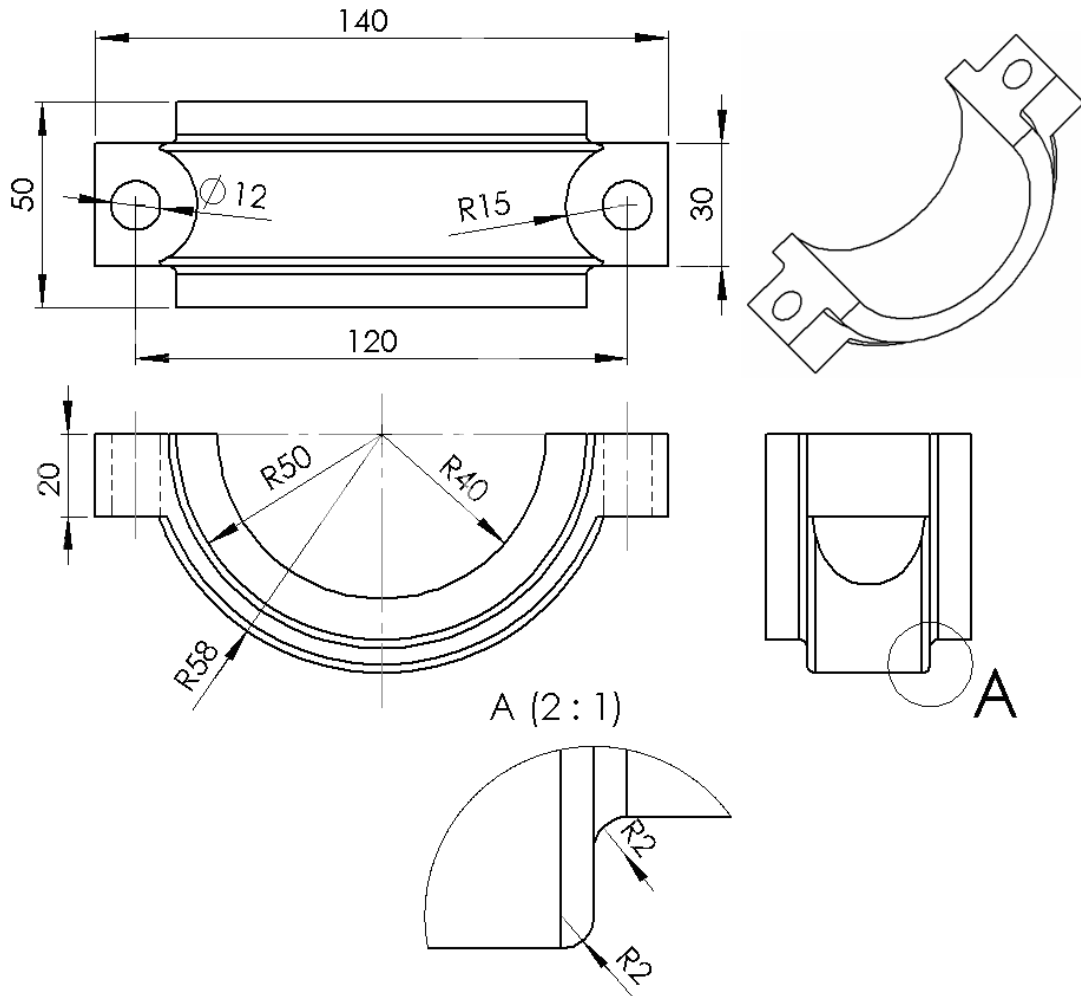
Pobrane wymiary należy ustawić w położeniach wymaganych.

Wstawianie linii środkowej (osi symetrii) (pasek Adnotacja):

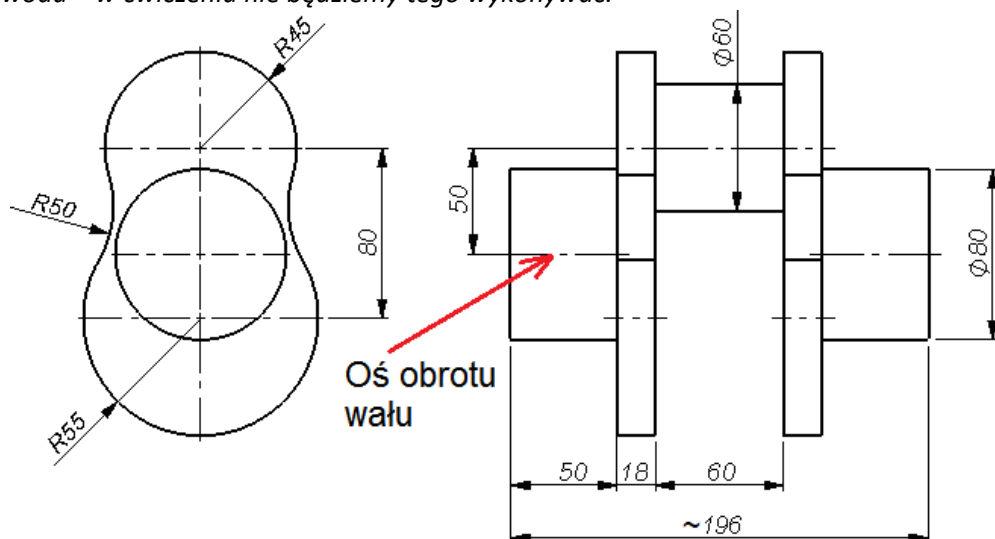
4. Przykłady modelowanie części

Rysunek 1. Górna półpanewka

Rysunek 2. Wał korbowy (przykład bardzo uproszczony)

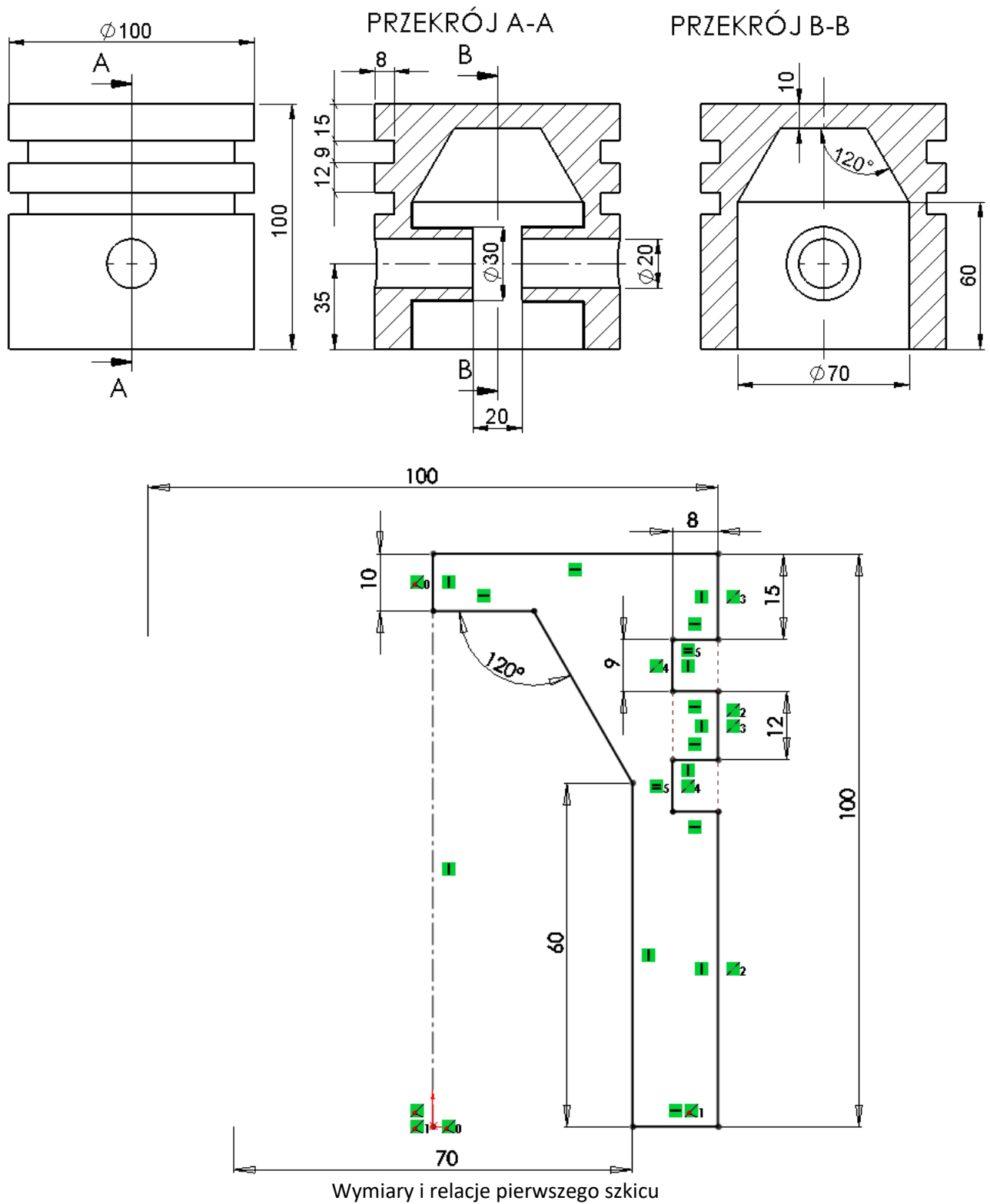
W uproszczonym modelu wału wyznaczyć masę (stal stopowa), położenie środka ciężkości oraz masowe momenty bezwładności. Ocenic wstępnie (bez dodatkowych obliczeń) czy wał o podanych wymiarach jest wyważony statycznie i dynamicznie. W wyważeniu mechanizmów korbowo-tłokowych uwzględnia się część masy korbowodu – w ćwiczeniu nie będziemy tego wykonywać.

Rysunek 3. Tłok

Model powstanie w wyniku obrotu szkicu wokół linii.

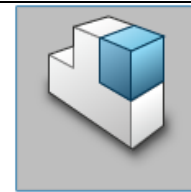
Należy dodać relacje między liniami np. Współliniowo, Równe

5. Podstawy modelowania złożenia

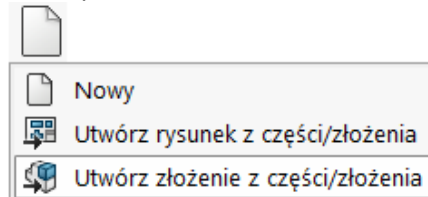
Modelowanie złożów jest wykonywane w module Złożenie

Moduł można uruchomić poleceniem PLIK -> NOWY i wybrać

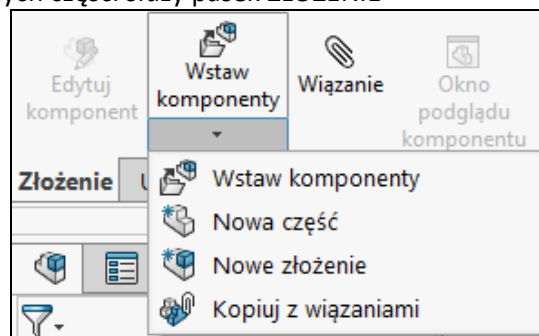

Złożenie

Lub z poziomu otwartej części uruchomić polecenie:

Do tworzenia złożenia z gotowych części służy pasek ZŁOŻENIE

Praca w module ZŁOŻENIE

Po uruchomieniu modułu **ZŁOŻENIE** pojawia się okno **Wstaw komponent**.

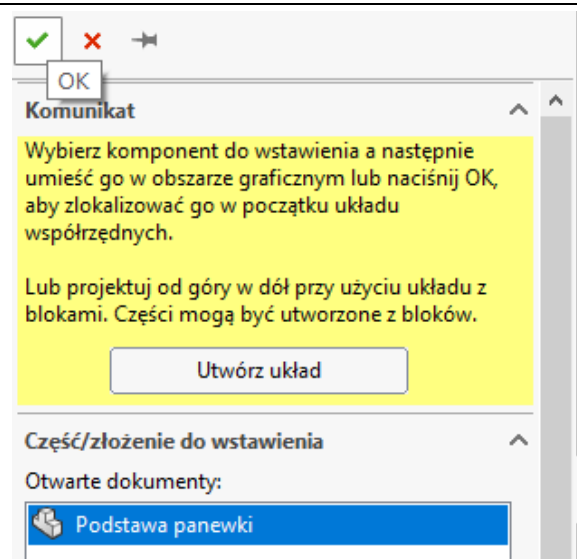
Jeżeli część jest już otwarta - nazwa pojawia się w oknie, jeżeli nie jest otwarta, kliknąć przycisk **Przeglądaj**.

Kliknięcie początku układu współrzędnych spowoduje ustawienie układu współrzędnych części w początku układu współrzędnych złożenia.

Pierwsza część jest domyślnie nieruchoma.

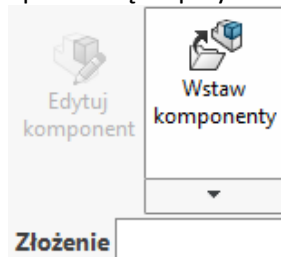
Kliknięcie przycisku OK spowoduje ustawienie układu współrzędnych części w położeniu układu współrzędnych złożenia.

Nie klikać **Utwórz układ**.

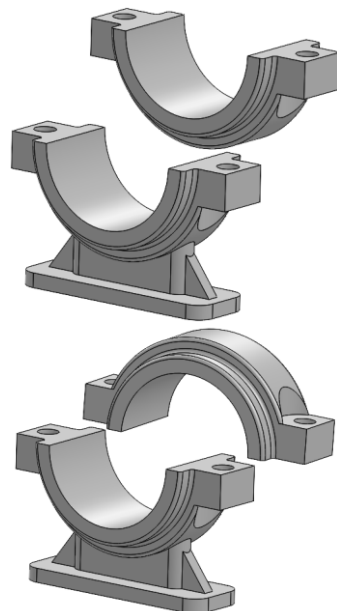
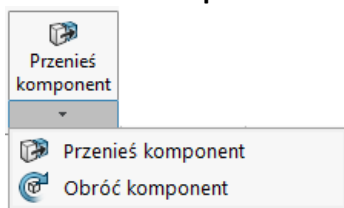

Kolejne części można wstawiać do złożeń po kliknięciu przycisku **Wstaw komponenty**

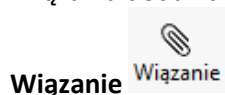
Po wstawieniu części, przed nałożeniem wiązań, można wstępnie ustawić komponenty wykorzystując polecenie

Obróć komponent

Obracanie również prawym przyciskiem myszy.

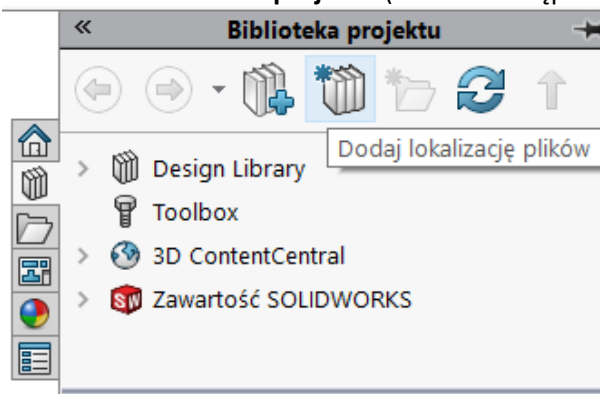
Wiązania dodawane są po wydaniu polecenia

Wiązanie

WAŻNE: Jeżeli planujemy zastosowanie dodatku Motion do symulacji ruchu wiązania lepiej nakładać na powierzchnie.

Lokalizację plików można zdefiniować w **Bibliotece projektu** (ścieżka dostępu do plików).

Po przeciągnięciu pliku części z biblioteki operację wstawiania należy przerwać ESC.

Wiązanie nakłada się na dwie powierzchnie (po ich zaznaczeniu), w tym na płaszczyzny konstrukcyjne (np. Prawa, Przednia).

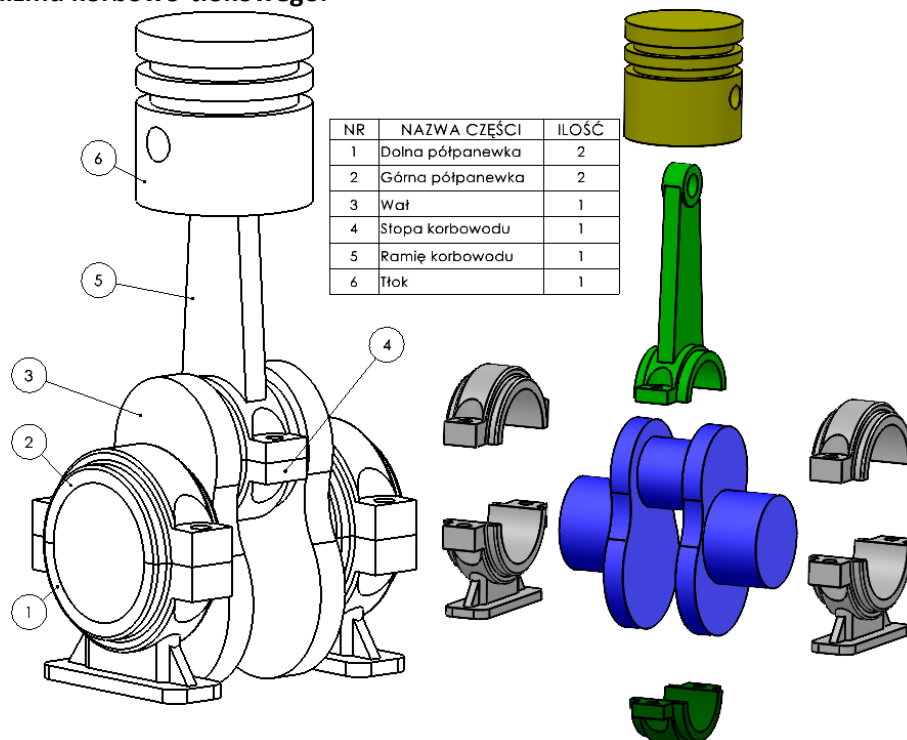
Przykłady wiązań **Wspólne** **Równoległe** **Prostopadłe** **Styczne** **Koncentryczne**.

UWAGA: Jeżeli model złożeń będzie poddany obliczeniom ruchu należy stosować wiązania powierzchni (nie krawędzi ani punktów). W tym celu najlepiej zastosować filtry wyboru (F5)

Kolejne wstawienia części już występujących w złozeniu można wykonać przeciągając część z wciśniętym klawiszem Ctrl.

Model mechanizmu korbowo-tłokowego.

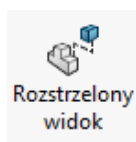
Wykrywanie kolizji

W najprostszym przypadku wykrywanie kolizji elementów złożenia można przeprowadzić poprzez przeciąganie elementu po kliknięciu polecenia *Przenieś komponent*. W oknie dialogowym należy zaznaczyć *Wykrywanie kolizji*.

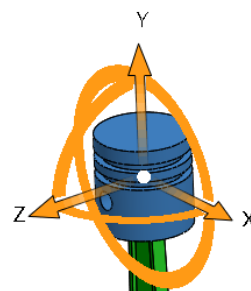
ĆWICZENIE: zmień długość korbowodu na 170 mm i sprawdź kolizję w trakcie ręcznego obracania wału, następnie zmień długość korbowodu na 160 mm i sprawdź kolizję w trakcie ręcznego obracania wału, na koniec zmień długość na wartość początkową 180 mm

Widok rozstrzelony

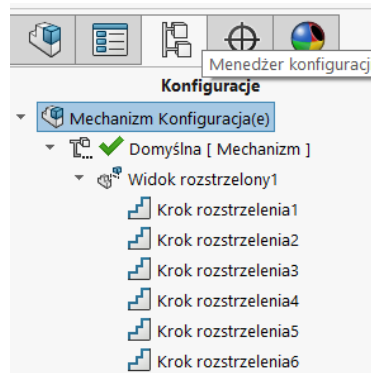
Po wydaniu polecenia:

należy wybrać część lub kilka części, wybrać kierunek przemieszczenia, wpisać odległość, kliknąć ZASTOSUJ. Jeżeli zakończono – kliknąć GOTOWE

Dostęp do widoku rozstrzelonego (liczba kroków rozstrzelenia może być inna):

Warto przećwiczyć zmianę skali arkusza i poszczególnych widoków po utworzeniu rysunku płaskiego.